

Zlatý list

Přírodovědná soutěž
Českého svazu ochránců přírody

3. dobrovolný úkol

pro 52. ročník ve školním roce 2023/24

Téma: Kdo tu s námi bydlí? ... aneb synantropní organismy

doporučené období: leden – únor

Pod pojmem příroda si mnohdy představujeme prostředí více či méně nedotčené člověkem. Nicméně i člověk má velký vliv na utváření krajiny a životního prostředí a nelze jej tedy z přírody vydělovat. Ostatně právě činnost člověka udržuje v současné krajině některé ekosystémy, které jsou domovem pro řadu zajímavých druhů organismů. Některé organismy jsou na člověka vázány ještě více a žijí přímo v jeho obydlích – o takových organismech říkáme, že jsou **synantropní**.

Vaším úkolem bude zkusit nějaké synantropní živočichy nalézt, pozorovat a detailně prozkoumat. Úkol je zaměřen především na bezobratlé živočichy, nicméně je možné, že při řešení narazíte i na nějaké obratlovce. Jejich nálezy můžete také zaznamenat, ale dejte si pozor, abyste je příliš nerušili. Především pro obratlovce, kteří přes zimu hibernují, může být vyrušení v průběhu zimy nebezpečné.

Bude se vám hodit: Především bystrý zrak, trocha trpělivosti a pozornosti, vhodné stavení (domov, chata, škola, klubovna, či jakýkoliv jiný typ lidského obydlí).

Dále se může hodit lupa, čelovka, baterka či jiný zdroj světla, fotoaparát, nádobky na odchyt bezobratlých, určovací literatura nebo zařízení s přístupem k internetu (telefon) a sešit s psacími potřebami pro přesnou dokumentaci.

Povinná část:

1. Živočichy můžete hledat doma, na chatě, ve škole, v klubovně, či v jakémkoliv jiném typu obydlí. Vybraný objekt si pořádně projděte a zblízka prozkoumejte místa, kde by nějakí živočichové mohli být. Pomoci vám může lupa či zdroj světla – **synantropní bezobratlí mohou být drobní a špatně pozorovatelní. Doporučujeme vám zaměřit se na místa jako jsou:**
 - spíže
 - koupelny a záchody (ty doporučujeme prozkoumat ve večerních a nočních hodinách)
 - různé škvíry či prostory za/pod nábytkem nebo v rozích místností
 - parapety, prostory mezi okny či pod okenicemi
 - květináče a podmisky od květináčů
 - sklepy
 - půdy
2. Nalezené bezobratlé zdokumentujte fotografiemi či nákresy, snazšímu zkoumání a lepší dokumentaci některých druhů může pomoci, pokud si je odchytíte do průhledné nádobky. Své nálezy si zaznamenejte spolu s informací o tom, kde v rámci obydlí jste jednotlivé živočichy našli a kolik jich přibližně bylo.
3. S pomocí literatury a internetu zkuste své nálezy určit, ideálně do rodu.
4. Lišili se nalezení živočichové v tom, na kterých místech v rámci objektu jste je našli?

5. Důvody, proč se živočichové vyskytují v lidských obydlích, jsou různé. Zkuste jich několik vymyslet, můžete při tom zohlednit například, čím se v domácnostech živočichové živí nebo zda obývají lidská obydlí po celý život. Zkuste přiřadit pozorované živočichy k vámi vymyšleným důvodům.
6. Živočichové, kteří jsou v současnosti synantropní, na Zemi byli dříve, než lidé začali stavět domy a města. Zkuste vymyslet, v jakém/jakých prostředí mohli žít před příchodem člověka. Uveďte konkrétní příklady živočichů (nemusíte se omezovat pouze na ty, které jste potkali), kterých by se to mohlo týkat.

Tipy na další rozšíření úkolu:

- Pokud jste po synantropních živočiších pátrali ve více než jednom objektu, zkuste porovnat, zda se mezi budovami liší množství nalezených živočichů nebo jejich druhové složení. Napadají vás možné důvody pozorovaných rozdílů?
- Hledat synantropní živočichy tímto způsobem je relativně časově náročné. Napadají vás způsoby, jakými by se dala přítomnost synantropních živočichů potvrdit jednodušeji? V čem mohou být vámi navržené způsoby nevýhodné, nedostačující či nevhodné, pokud se chceme dozvědět co nejvíce o synantropních živočiších v určitém obydlí?
- Někteří živočichové využívají lidských obydlí jakožto útočiště, kde se mohou v zimě skrýt před nepříznivými podmínkami, které v tomto roční období venku panují, a po zbytek roku přebývají venku. Kterých z vámi nalezených živočichů by se to mohlo týkat?
- Ne všichni živočichové se v zimě schovávají u lidí doma. Co jiného mohou dělat? Zkuste nalézt nějaké živočichy zimující ve venkovním prostředí. Co jim pomáhá přežít zimu?

Generální partner Zlatého listu

Partneři Zlatého listu

**Blíž
přírodě**
www.blizpriode.cz

Blíž přírodě

Rozvíjíme společensky
odpovědnou politiku
ochrany přírody s ohledem
na současné
a budoucí generace.

- Jsme jedním z největších finančních dárců v oblasti ochrany přírody v České republice.
- Podílíme se na zpřístupnění přírodně cenných lokalit po celé České republice.
- Pomáháme budovat naučné stezky, vyhlídky, pozorovatelný posezení nebo interaktivní a hrací prvky v přírodě.
- Přispíváme k obnově původních ekosystémů a ochraně ohrožených rostlin a živočichů.
- Podporujeme environmentální výchovu a informovanost o ochraně přírody.
- Jsme generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody a pomáháme projektům, pro které motto Blíž přírodě je významnou součástí trvale udržitelného rozvoje.

Pojďte s námi do přírody!

www.blizpriode.cz